

DIARI “AVUI”. A L’ATENCIÓ DE DAVID CASTILLO

EL TALENT D’UN POETA DE GENI
Isidor Cònsul

John Burnside, **El Món Impossible. Antologia (1988-1995)**. Selecció i traducció de Francesc Codina i Dídac Pujol. Epíleg d’Arthur Terry. Jardins de Samarcanda. Vic, 1997.

D’ençà 1988, data de sortida del seu primer llibre (**The Hoop**), el poeta escocès d’expressió anglesa John Burnside (Dufermline, 1955) ha publicat mitja dotzena de reculls poètics, el darrer dels quals, **A Normal Skin**, és encara una novetat editorial dels darrers mesos. En aquests deu anys i sis llibres, s’ha convertit en una de les veus més singulars de la poesia anglesa contemporània, amb una obra que participa de l’anomenada poesia de l’experiència i s’encasta, alhora, en la tradició romàntica que estableix jocs de tensió entre l’ànima del poeta i la freda hostilitat del món exterior. És així que els seus poemes funcionen com a punts de llum en la tenebra, referències que volen orientar en la nit de l’home i construccions de llenguatge que s’adrecen, com una revelació, a la qualitat misteriosa del món natural. Es una experiència poètica propera a la il·luminació mística, que té un coneixement intuïtiu de les coses però que aconsegueix penetrar fins els enigmes ocults de l’existència.

Una tria de la seva obra ha estat traduïda al català (**El món impossible**) i el text d’Arthur Terry que hi fa d’epíleg remarca aquesta qualitat de l’ànima del poeta que recull experiències concretes del món natural per a convertir-les en reflexió i poema. Una especulació lírica que defensa l’home de les agressions forànies, que malda per construir i aparellar un món propi i que garanteix el fet de donar identitat a les coses, fins i tot quan no hi són. Així sembla desprendre’s d’alguns temes recurrents de l’antologia, com els que neixen de la consciència d’una llengua perduda i de l’experiència religiosa. En el segon cas, però, no es tracta de cap opció per una creença concreta sinó de la vivència que suposa per al poeta l’encontre, a voltes brusc, amb el sagrat.

EL NOM DE LES COSES QUAN NO HI SÓN

Des d’aquesta perspectiva lingüística, l’antologia presenta composicions com **Aprenent gaèlic** i **El nord**, que es captenen com a autèntiques manifestacions d’elegia i m’han semblat, d’altra banda, poemes colpidors i paradoxals. En el primer hi ha unes visions d’anamnesi en la transmissió de la relíquia familiar de la llengua i un recordatori de complanta per a l’idioma que emprava la mare de la mare del poeta. Burnside hi ressegueix

conceptes i maneres singulars de dir les coses en gaèlic, i fa memòria del so emprat per a la sensació que **produeix un lloc,/ per a les nevades que cobreixen els camins/ i per als mussols que s'enlairen entre els arbres**. L'escriptor, però, no en coneix prou bé els topants i se li esmuny l'antiga precisió del gaèlic, fins que de nit, en les estones que confessa compartir amb els morts, en recupera l'eco, cantant, i assaja de fer-s'hi un lloc dins de casa. A l'altre poema, **El nord**, Burnside es reafirma en la mateixa consciència elegíaca, passa revista a belles implicacions de la llengua moribunda fins que aterra en un manual d'antigues receptes i pregàries que guarda el nom de les coses quan ja no hi són. No només la llengua es mor, el món canvia i també es moren, en la metamorfosi de les mudes, aquelles realitats que els mots d'abans definien i singularitzaven.

L'ENCONTRE AMB EL SAGRAT

Escriu Arthur Terry que el concepte del sagrat en Burnside no té a veure amb cap sentit específicament cristià i que neix, per contra, d'una sensació de temor i de meravella davant de la complexitat infinita del món. Al marge d'un lèxic i d'una simbologia que, sovint, es carreguen de retòrica religiosa, l'impacte del sagrat sembla presentar-se a la manera franciscana, en les coses menudes i en detalls de la quotidianitat, com el murmuri, diu, **d'una cosa local i banal, / un cas personal que tu podries copsar,/ deduït del vent com un tremolí de cendra o pol·len**. En aquest context, Déu podria ser com la flor del camforer, una presència que conserva el món, una herba de bones virtuts diferent a les del laburn, l'arbust de la pluja d'or, que el poeta posa com a antítesi en el poema **Fe**, un dels de simbologia religiosa més evident. Aquesta irrupció del sagrat afegeix amplitud a la mirada i l'ajuda a entendre la complexitat del món, des dels detalls de crueltat del noi faltat d'amor i de mare, al poema **Malifetes**, fins a la dura realitat de Caterina, la noia de dotze anys desapareguda en els tres-cents cinquanta metres de l'autobús fins al portal de casa, del poema **Falta de proves**. Perquè la vida és també el misteri de l'horror que funciona, manta vegades, amb la crueltat gratuïta d'escampar sal sobre la ferida de les derrotes de l'existència.

En la poesia de Burnside sobta, sobretot, l'exquisida precisió del llenguatge i la rara saviesa en el moviment de construcció del poema. A **Mesures de pes**, per exemple, crec que dóna una mostra febaent d'aquesta orfebreria de construcció: en un ambient de química hospitalària, el poeta assisteix a la lenta mort del seu avi (una mort a unces, precisa) i la sinuositat del text el porta a evocar una imatge d'anys enrere, en un moment de tanta plenitud vital que fins semblava que l'avi trencaria les balances que ara mesuren la poca vida que li resta. Des d'aquesta perspectiva, no es fa estranya la hipèrbole d'Adam

Thorpe, crític de l'”*Observer*”, quan s'esplaia apuntant que, si el geni opera en la poesia anglesa del present, és en la música singular de Burnside.

Per acabar, se'm fa difícil tancar el comentari sense ponderar els encerts del projecte **Jardins de Samarcanda**, una col·lecció gairebé secreta i de vocació oculta, capaç, però, d'oferir perles com **El món impossible** i presentar una poètica de rigor en un rigorós i mesurat exercici de traducció. Una pràctica d'aquests que ja no es porten i que la banalitat del temps fa cada cop més rars i escadussers.

Isidor Cònsul